

Erindringer fra min deltagelse i 1. verdenskrig.

Jeg er født 20 januar 1897, og blev som 19 årige indkaldt til tysk militærtjeneste.

Den 15 marts 1916 mødte jeg, sammen med mange andre Nordslesvigere i Flensborg. Her blev vi et par dage, for så at blive fordelt til forskellige garnisoner i 9. armekorps. Jeg kom sammen med nogle andre alsingere til Bremen, hvor vi blev uddannet i 5 måneder. Den 5. august blev vi feltmæssigt indklædt, og turen gik til et stort øvelseslager Beverloo i Belgien. Da jeg ingen orlov havde haft fra Bremen, som de fleste sædvanligvis fik, inden de kom til fronten, fik jeg 7 dages orlov fra Beverloo. Da jeg kom tilbage igen, var de fleste af mine kammerader afgået til fronten, der var kun een alsinger tilbage, Chr. Andersen fra Lysabild. Han kom senere i fransk fangeenskab. Den 2 oktober blev vi også inddelt i hold og kom til infanteriregiment 50, som lå ved Somme-fronten og havde haft store tab.

Vi var der kun 3 dage så blev regimentet afført, og vi kom til en roligere stilling overfor Reims.

I november blev vi forflyttet længere sydpå til fronten ved Verdun, hvor vor stilling var ved den hårdt omkæmpede højde 304.

Den første måned var der forholdsvis roligt, men midt i december angreb franskmændene igen, men blev slået tilbage med store tab, men slaget fortsatte, og vi måtte rømme vor 1. linie, vi havde også store tab.

Stillingerne var kun ca. 120 meter fra hinanden, og mellem linierne, som jo blev kaldt ingenmandsland, lå mange døde og sårede, som det var umuligt at bjerger.

Det blev juleaftensdag, og vi regnede stadig med franske angreb, da pludseligt ved middagstid holdt den franske trommeild op, og en fransk sanitetsofficer steg op af granathullerne med det røde kors bind om armen og røde kors flag i hånden, og kom over mod vor stilling.

Han blev selvfølgelig ikke beskydt, og efter en forhandling med højere officerer gik han tilbage igen, og vi såvel som franskmændene fik ordre om i mørkningen fra kl. 16, at bjerger de døde og sårede, som endnu lå i ingenmandsland.

Det var jo helt mærkværdig, franskmænd og tyskere gå mellem hverandre, næsten som kammerader, og der blev også afsluttet forskellige tuskhandler med cigaretter og franskbrød.

Da alle sårede var bragt til forbindingspladserne, og de døde til feltkirkegården, var alt jo i den gamle gænge igen, men vi fik en rolig juleaften.

2. juledag blev vi afløst og kom atter op til Somme-fronten.

Jørgen Moos

Erindringer fra min deltagelse i 1. verdenskrig 1917.

Som jeg skrev i mit sidste indlæg blev vi 2. juledag 1916 afløst og kom fra Verdunfronten atter op til Sommefronten ved byen Bapaume. Stillingerne og understandene var efter de hårde kampe her fuldstændigt jævned med jorden, så vi måtte ligge i granathuller i svær artilleriild. Da vinteren var meget hård i Frankrig i 1917, var det en meget kold fornøjelse.

I stillingskrig var afløsningen i regimentet således: En batallion i første linie en batallion ca. 200 meter tilbage i anden linie, og en batallion længere tilbage i ro. Vi havde et forholdsvist godt quater i en forladt fransk gård, men pludselig om aftenen blev vi beskudt af svært fransk artilleri. Gården fik en fuldtrefter og gik op i flammer. Heldigvis var vi allesammen kommet i dækning, så vi havde ingen tab, men hele vor udrustning og mine fødselsdagspakker brændte. Efter 2 måneders stillingskrig kom vi tilbage i ro i den franske by Vouziers, hvor i øvrigt min fætter Chr. Jørgensen fra Elstrupskov ligger begravet. Her fik vi så nye reserver så vi atter var en krigstærk division. Midt i marts måned rykkede vi atter ud i foreste linie på højderne ved Chemin des Dames overfor Reims. Franskmandene havde fået en ny overgeneral Nivell, og alle var jo overbevist om, at han ville begynde en ny fårårsoffensive, men hvor var der jo ingen der vidste.

De første dage i vor nye stilling var temmelig rolig, men så satte der en trommeild ind, som vi aldrig havde oplevet før, og det blev ved dag efter dag.

Skærtorsdag meddelte vor nye kompagnifører - den gamle, som var en fin officer, var faldet - at ifølge franske fangers udsagen var offensiven nær forestående,, og at vi ville få forstærkning, men det nåede vi nu ikke. Første påskedag var der temmelig stærk morgentåge, og pludselig lød råbene: "Franskmandene angriber", og de erobrede både 1. og anden linie, og alle overlevende og sårede af vor division blev taget til fange. Jeg og to andre lå med vort maskingevær i en kløft, hvor vi havde så megen dækning, at vi kunne komme tilbage. Den eneste sønderjvde i mit regiment, Chr. Andersen fra Lysabild, kom også i fangenskab den dag. Det franske angreb blev imidlertid standset af en gardedivision, som skulle havde afløst os. Jeg og de to andre gik så længere tilbage for at finde vor skrivestue, hvad vi også gjorde, og imidlertid var der da kommet nogle flere fra mit kompagni. Den gamle stabssejant var faldet, og da vi meldte os til hans stedfortræder, og vi sagde at vi var fra 215 division, fik vi det svar: "Von dieser division wird wohl nicht viel mehr übrig sein." Og da han hørte at vi havde ligget i trommeild i 14 dage, kunne han nok se, at vi trængte til ro, og vi fik ordre på at melde os på et feltlazaret i byen Juneville. Da vi kom dertil var alle lazaretter overfyldte, og de lettere sårede lå overalt udenfor. Af lægen fik vi den besked, at der gik et lazarettog til Tyskland, som vi selv måtte se om vi kunne komme med. Vi fik af ham en attest, hvorpå der stod "verschüttet", det vil sige begravet i et granathul. Vi ventede jo så spændt på om toget skulle komme, men det kom ikke før næste dags aften. Vi regnede ikke meget med at komme med, men da kontroloffiseren så, at vi var fra 215 division var der ikke noget i vejen.

Erindringer fra min deltagelse i 1. verdenskrig 1918.

Jeg sluttede mit sidste indlæg med min orlov i julen 1917. Da jeg kom tilbage til mit regiment igen, havde det fået nye reserver og var kommet nogle kilometer tilbage fra fronten, for at blive uddannet til en såkaldt stormdivision.

Krigen i Rusland var jo forbi og vi var alle klar over, at en offensive i Frankrig var nær forestående. I februar måned blev vor division igen forflyttet op til Somme-fronten ved byen Peronne. Den 20. marts om aftenen åbnede utallige batterier en mægtig trommeild mod de franske stillinger, og kl. 4.30 begynte stormangrebet. Over for os lå 2 portugisiske divisioner, som lige var kommet til fronten og absolut ingen front-erfaring havde og derfor fuldstændigt tilintet gjort.

Vi gik omtrent 30 kilometer frem den første uge, men mødte så stærkere og stærkere modstand. Amerikanerne sendte nu store troppemasser til Frankrig, og da vore tab var store, og vi ingen nye reserver fik, gik offensiven i stå og den sædvanlige stillingskrig begynte igen. Den 13. juli blev vor division forflyttet til Kemmelbjerget i Flandern, hvor der var hårde kampe igang, og den 16 juli skulle vi frikæmpe en overgang over Luskanalen. Det var et ualmindeligt fint vejr og i den morderiske engelske ild var det umuligt. Vi måtte til aftenen grave os ned ca. 100 meter fra flodbreden. Jeg lå sammen med 2 kammerater med vort maskingevær, jeg husker endnu navnene på de to, den ene var en ung rekrut fra Hamborg ved navn Traupe, og den anden en berliner, Schmidt. Vi lå i meget stærk trommeild og måtte ustandseligt veksle stilling, henved kl. 3 om natten slog der en 7,5 granat ned i nærheden, og den unge rekrut fra Hamborg var død, jeg fik en granat-splint igennem armen og højre tommelfinger, og Schmidt blev såret i brystet. Jeg kunne endnu gå og måtte se at komme til forbindingspladsen så længe det endnu var mørkt, da det ellers var umuligt. Jeg lovede min kammerat Schmidt, at meddele sanitetspersonalet hvor han omtrent lå, jeg nåede trods hård trommeild, at komme tilbage og blev forbundet. Jeg meddelte dem hvor den hårdt sårede Schmidt lå, det eneste kendetegn jeg kunne give, var et gammelt ituskudt piletræ, og trods megen skeptis fandt de ham, og jeg traf ham senere i hjemmegarnisonen, hans sår havde ikke været så alvorlige, som det så ud til. Da jeg jo kunne gå fik jeg besked om at melde mig ved et feltlasaret i den ^{franske} belgiske by Rethel. Sammen med andre letsårede kammerater fandt vi også lasarettet, som var i et kloster, men det var totalt overfyldt. Vi måtte ligge 2 dage i klostergården inden der kom et lasarettog for letsårede til Tyskland. Toget bestod af kreaturvogne, men vi var henrygte, da vi hørte at vi kunne komme med. Vi kom til bestemmelsesstedet 2 dage senere i et krigslasaret i en lille by Döbeln nede ved den schecoslovakiske grænse, her var jeg i 6 uger, så var sårene nogenlunde lægt, og jeg blev forflyttet til et rekreativekompagni i Glogau i Schlesien, her traf jeg sammen med en af min familie Hans Lauritsen fra Dynved, han var også såret, og vi havde nogle fornøjelige dage sammen.

Efter at jeg igen af lægen var blevet erklæret krigsdueligt, kom jeg til Posen, til en nyoprettet division. Revolutionen brød så imidlertid ud blandt marinen i Kiel, og bredte sig ud over hele riget, og den 11-11 kl. 11 blev våbenstilstanden undertegnet.

fortsættes...

I Posen var halvdelen af befolkningen polakker, og der var stadig gadekampe. Militærafdelingen opløste sig, nu havde arbejde- og soldaterrådet magten, og vi måtte jo på en eller anden måde se om vi kunne komme hjem. Jeg og 2 kammerater fra komagniet, den ene var fra Ditmarsken og den anden fra Neumünster, så vi skulle jo alle 3 over Hamborg. Vi nåede også banegården i Posen, men måtte vente der 2 dage, da det var umuligt at komme med et tog til Berlin, de var alle overfyldte af tropper, som kom fra Rusland. Den tredje dag kom vi med et tog til Stettin, som jo var en betydelig omvej, men omsider nåede vi da Hamborg. Her havde Arbejde- og soldaterrådet kontrollen over banegården, og da vi ingen militærpapirer havde, ville de ikke lade os komme videre. Efter lange forhandlinger lykkedes det, at få en billet til Flensborg, og derfra var det jo nemt at komme videre til Als. Den 22 november kom jeg hjem, og en måned senere kom også min broder Chresten hjem, han havde gjort hele krigen med uden at have været såret. Vi kunne så allesammen fejre julen 1918, uden at skulle til fronten igen.

Jørgen Moos

